

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

S T U D Y

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

PUDUNGWANA 2022

TATAISO YA HO TSHWAYA

MATSHWAO: 100

Tataiso ena ya ho tshwaya e na le maqephe a 12.

**KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – (MATSHWAO A 50)
SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL) - SLKT**

ELA HLOKO:

- Sebedisa ruburiki ena ka nako tsohle ha o lekanyetsa meqoqo (Pampiri ya 3, Karolo ya A).
- Matshwao a 0-50 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso.
- Lekgetheng la Dikahare, Puo le Setaele, tlhaloso e nngwe le e nngwe ya bokgoni e arotswe habedi ho hlahisa boemo bo hodimo le boemo bo tlase; boemo bo bong le bo bong bo na le tlhaloso ya bona.
- Lekgetha la sebopeho lona ha le a arolwa ka bokgoni bo nang le boemo bo hodimo le bo tlase.

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE [MATSHWAO A 50]

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO (Nehelano ya sehlooho) tlhophiso ya mehopolole dintlha, kelohlolo ya baamohedi ba ditaba, maikemisetso le maemo	Boemo bo hodimo	28–30 -Nehelano e babatsehang ho feta tebello e tlwaelehileng -Mehopole e bontshang bohale, e phephetsang monahano, ebile e sutsitse -O hlophisitse le ho hokelwa ka boqhetseke, ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo.	22–24 -Nehelano e ntle haholo -Mehopole ke e loketseng ebile e kgahlisa ka bottlalo le bopaki ba nehelano e butswitseng -O hlophisitse le ho hokelwa hantle haholo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo.	16–18 -Nehelano e kgotsofatsang -Mehopole e momahane le ho kgodisa ka tsela e amohelehang -O hlophisitse le ho momahana ka tsela e amohelehang ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo.	10–12 -Nehelano e momahane mona le mane -Mehopole ke e sa hlakang ebile e se ya boiqapelo -Ho na le bopaki bo fokolang ba tlhophiso le momahano ya mosebetsi	4–6 -Nehelano e tswile lekoteng hohang -Mehopole ke e sa tsepamang, e dubakaneng -Ha e utlwahale mme mehopolole a phetakakwa -Ha e a hlophiswa le hona ho hokeleha.
		25–27 -Nehelano e tswileng matsoho leha e haellwa ke matshwao a boqhetseke ba moqoqo o babatsehang -Mehopole e sutsitseng ebile e bontsha boiphilelo bo hodimo -O hlophisitse le ho hokelwa ka bonono ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	19–21 -Nehelano e radilwe hantle -Mehopole ke e loketseng, mme e thahasellisang -O hlophisitse le ho hokelwa hantle ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	13–15 -Nehelano e a kgotsofatsa leha e sa hlaka mona le mane -Mehopole e momahane le ho kgodisa ka tsela e mahareng -Karolo ya mosebetsi e itseng e hlophisitse; -Ho na le boiteko bo itseng ba tlhophiso le momahano ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	7–9 -Nehelano bohologo e tswile lekoteng -Mehopole e na le ho hloka kgokelo mme e dubakane -Bopaki ba tlhophiso le momahano bo a thekesela	0–3 -Ha ho boiteko bo entsweng ba ho arabela sehlooho -Mehopole e tswile lekoteng ka hohle-hohle, ha e a nepahala -Mosebetsi ha o a tsepama sehloohong mme o dubakane
MATSHWAO A 30	Boemo bo tlase					

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO Sehalo, rejisetara, setaele, tlotlontswe ke tse lokelang sepheo/tshusumetso le maemo Kgetho ya mantswe Tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto MATSHWAO A 15	Boemo bo hodimo	14–15 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka tsela e babatsehang -Tshebediso ya puo e bontsha boitshupo mme e tswile matsoho - Sehalo se kgahlisang ebile se le matla -O batla o hloka diphoso tsa melao ya puo le tsa mopeleto -O radilwe ka boqhetseke bo hlolang	11–12 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka bottlalo -Tshebediso ya puo e matla mme ho sebedisitswe sehalo se loketseng boholo ba nako -Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa melao ya puo le mopeleto -O radilwe hantle haholo	8-9 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -Tshebediso ya puo ke e lokileng bakeng sa ho fetisa moelelo - Puo ya bonono e sebedisitswe ho matlafatsa dikahare	5-6 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba hammoho le maemo -Tshebediso ya puo ke ya motheo feela -Sehalo le kgetho ya mantswe ke tse sa lokelang -Tlotlontswe e haellang haholo	0-3 -Tshebediso ya puo ha e utlwisisehe -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo -Tlotlontswe e haellang ho feta tekanyo hoo nehelano e sa utlwisisehang
		Boemo bo tlase	13 -Tshebediso ya puo ke e tswileng matsoho, e susumetsang sehalo se nepahetseng -O batla o hloka diphoso tsa melao ya puo le tsa mopeleto -O radilwe ka bokgoni bo babatsehang	10 -Tshebediso ya puo ke e utlwahalang, mme e loketseng ka kakaretso -Sehalo ke se matla, mme se loketseng -Ho na le diphoso tse mmalwa tsa melao ya puo le tsa mopeleto -O radilwe hantle	7 -Tshebediso ya puo e lekane leha ho na le ho se tsepame mona le mane -Ka kakaretso sehalo ke se loketseng leha puo ya bonono e haella	4 -Tshebediso ya puo ke e hlotsang -Ha ho phapano kapa ke e fokolang motswakong wa dipolelo -Tlotlontswe e haella ka tsela e ikgethang
SEBOPEHO Makgetha a tema: popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana le bolelele bo hlokehang MATSHWAO A 5		5 -Kgodiso ya sehlooho ke e babatsehang -Dintlha tse phethahetseng ka bottlalo -Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e babatsehang	4 -Kgodiso ya dintlha ke e utlwisisehang, mme e hodisang sehlooho -O momahane -Dipolelo le diratswana di a utlwisisehang ebile di tswakilwe	3 -Dintlha tse loketseng di a hodiswa -Dipolelo le diratswana di bopilwe hantle -Moqoqo o na le moelelo	2 -Dintlha tse itseng di a utlwahala -Dipolelo le diratswana di na le diphoso -Moqoqo o ntse o na le moelelo o itseng	0–1 -Dintlha tse hlokehang di a haella -Dipolelo le diratswana di fosahetse -Moqoqo ha o na moelelo
		MATSHWAO	43–50	33–40	23–30	13-20

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo (60%)	30	DM =
Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (30%)	15	PST =
Sebopeho (10%)	05	Seb =
Matshwao ohle	50	

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1****1.1 Ke seo mapolesa a se fumaneng moo!**

Dikahare: Di hlakise ka botlalo seo mapolesa a se fumaneng ha a fihla sebakeng seo.

[50]**1.2 Ya mphonyoha jwalo toro ya ka!**

Dikahare: Di hlakise kamoo diketsahalo tse etsahetseng, tse ileng tsa lebisa ho phonyohuweng ke toro ya hae.

[50]**1.3 Ha nka fuwa monyetla wa ho kgutlisetsa dikamano tsa rona setlwaeding nka ...**

Dikahare: Monyetla ha o hlakise hore ke dintho dife tseo (mohlahlobuwa) a ka di etsang ho kgutlisetsa dikamano tsa bona setlwaeding. A phete a hlalose mabaka a mo susumetsang hore a lakatse ho kgutlisetsa dikamano tsa bona setlwaeding.

[50]**1.4 Bophelo bo boima ntle le thuto. Dumellana kapa o hanane le sehlooho sena.**

Dikahare: Dikahare di totobatse hore ka ntle ho thuto bophelo bo boima ka mokgwa o jwang.
KAPA

[50]

Di totobatse hore ha se ka thuto feela moo bophelo bo ka nolofallang motho.

[50]**1.5 Ho bua nnete ho ka pholosa motho. Tshohla sehlooho sena.**

Dikahare: Ditaba tsa moqoqo di tshehetse mahlakore a mabedi, lehlakore la ho pholoha le la ho kena mathateng ka lebaka la ho bua nnete.

[50]**1.6 -1.8 Ditshwantsho**

Dikahare tse lebelletsweng:

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o sheba setshwantsho mme a qoqe ka seo se se qholotsang maikutlong a hae.
- Moqoqo wa hae o tshwanetse ho dumella mmadi ho itemohela sehlooho seo ho qoqwang ka sona ka tsela e hlakileng.
- Moqoqo o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe.

[50]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:****50**

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO E TELELE – SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE [MATSHWAO A 30]

Makgetha a ho leknyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO -Nehelano le mehopolo; -Tlhophišo ya mehopolo; -Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo.	15-18 --Nehelano e babatsehang haholo ho feta ditebello tse tlwaelehileng - Mehopolo e matla, e butswitseng -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta wa tema -Mosebetsi o tsepame -Mehopolo le dikahare di momahane -Nehelano e manollotswe ka boqhetseke mme dintlha tsohle di tshhehetsa sehlooho -Sebopeho ke se nepahetseng ka botlalo	11-14 -Nehelano e ntle haholo, e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta wa tema -Nehelano e tsepame - ha e kgere -Mehopolo le dikahare di momahane, mme di manollotswe hantle haholo ka dintlha tse tshhehetsang sehlooho -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa haholo	8-10 -Nehelano e lekaneng, e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta wa tema -Nehelano ha e a tsepama ka ho phethahala – ho na le ho kgera ho itseng -Mehopolo le dikahare di na le momahano e lekaneng feela -Ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho -Ka kakaretso, sebopeho se nepahetse leha se na le diphoso tse itseng	5-7 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo e itseng ya makgetha a mofuta wa tema -Mosebetsi o na le tsepamo e itseng empa o a kgera -Ha se ka dinako tsohle mehopolo le dikahare di momahaneng - Sehlooho se tshhehetswa ke dintlha tse mmalwa -Melao ya sebopeho e sebedisitswe ka bohlotso bo boholo -Kgaello e itseng ya tsa bohlokwa	0-4 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Moelelo o nyotobetse ke ho kgera ho hoholo -Mehopolo le dikahare ha di na momahano -Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho -Ha ho boiteko ba ho sebedisa melao ya sebopeho
MATSHWAO A: 18					
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO -Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka ho fetisisa -Melao ya puo e nepahetse ka botlalo ebile nehelano e bopehile hantle -E batla e se na diphoso	10-12 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka ho fetisisa -Melao ya puo e nepahetse ka botlalo ebile nehelano e bopehile hantle -E batla e se na diphoso	8-9 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka botlalo -Ka kakaretso, melao ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle -Tlotlontswa e ntle haholo -Mosebetsi boholo ha o na diphoso.	6-7 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Mosebetsi o na le diphoso tse itseng tsa melao ya puo; -Tlotlontswa e lekaneng -Diphoso ha di nyotobetse moelelo.	4-5 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa ha di a lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka botlalo -Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata -Tlotlontswa e haellang -Moelelo o nyotobetse	0-3 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswa ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Mosebetsi o tletse diphoso mme o dubakane -Tlotlontswa ha e a lokela sepheo -Moelelo o nyotobetse haholo
MATSHWAO A: 12					
MATSHWAO	25-30	19-23	14-17	9-12	0-7

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo/Sebopeho (60%)	18	DMS =
Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (40%)	12	PST =
Matshwao ohle	30	

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2****2.1 IMEILI**

Sebopeho:

- Mongodi le mongollwa ba lokela ho ba le diaterese tsa imeili
- Aterese ya imeili ya mongodi o e ngola hodimo sebakeng sa yona, mme o qala ka yona molaetseng oo wa imeili
- Aterese ya imeili ya mongollwa e ba ka tlasana ho ya mongodi ka mantswa a mang e tla ka mora ya mongodi.
- Diaterese tsa batho ba bang ba ka romellwang molaetsa oo, di ba le sebaka sa tsona ka tlasa ya ya romellwang molaetsa. Sebaka seo se hlahiswa ka Cc, mme diaterese tsa imeili tsa batho bao di a hlahella.
- Ho ka boela ha ba le batho ba bang hape ba ka romellwang molaetsa oo empa diaterese tsa diimeile tsa bona di sa hlahelle moo molaetseng, mme sebaka seo se hlahiswa ka Bcc.
- Ka mora sebaka sa diaterese ho ba le sebaka sa ho ngola sehlooho sa molaetsa. Sehlooho sa molaetsa wa imeili se lokela ho ngolwa hantle, se hlake, se utlwisishe. Iphe nako ya ho ngola sehlooho se utlwahalang.
- Ka tlasa sehlooho ho latela sebaka sa ho ngola molaetsa.
- Ditumediso di tla fapana ho ya ka mofuta wa molaetsa o ngolwang. Ditumediso e be tse kgutshwane kaha ho bolokwa nako.

Dikahare:

- Selekela se sekgutshwane se nang le tumediso se be teng.
- Sepheo sa ho ngola imeili se totobale.
- Dikahare di itshetlehe sepheong sa ho ngola imeili.
- Phethelo e totobale hantle.

[30]**2.2 RAPOROTO**

Sebopeho:

- Motho kapa batho bao raporoto e lebisitsweng ho bona;
- Sehlooho sa raporoto;
- Ditaba kapa dintlha tseo ho tlalehwang mabapi le tsona (thomo);
- Mokgwa wa tshebetso;
- Diphumano;
- Diqeto;
- Ditlhahiso/ Ditshisinyo;
- Mohla le sikenetjhara.

Dikahare:

- Sehlooho e be se matla se hohelang mmadi.
- Lebitso la sebaka seo ketsahalo e etsahalletseng ho sona le lokela ho hlahiswa.
- E ngolwa ka mora tse ileng tsa etsahala, tse bonweng ka mahlo.
- E lokela ho ba kgutshwane, mme e fupare dintlha kaofela.
- E hlahise dintlha tsa bohlokwa feela.
- Sehlooho e be se loketseng bongodi ba semmuso.

[30]

2.3 TSA BOPHELO BA MOFU/OBITJHUARI

Dikahare le sebopeho:

- Mofu ke mang, ke wa ha mang;
- Tihaho ya hae: sebaka moo a hlahetseng teng, letsatsi la tswalo le selemo.
- Tsa kgolo ya mofu: dithuto; mosebetsi; lenyalo.
- Tsa lefu la hae: letsatsi le mokgwa oo a hlokahetseng ka wona;
- Maballo: bao a ba siyang;
- Theneketso ya seboko.

[30]**2.4 PUO**

Dikahare le sebopeho:

- Pulo ya hao e be polelo kapa polediso ya bohale, e matla e tla hohela le ho qahamisa ditsebe tsa bamamedi. E ka nna ya ba motlae kapa qotso e tla hokahana le puo ya hao.
- Hlophisa le ho hlahlamisa dintlha tsa hao ka boqhetseke hore puo e phalle.
- Sebedisa dipolelo tse kgutshwane mme o nne o tswake ka mehlala le dipolediso tsa bonono tse sa tlwaelehang ho natefisa puo.
- Puo ya hao e be le phallo – ho be le qaleho e hlakileng, mmele wa dintlha tse momahaneng, le qetelo e mathemalodi.
- Bua dintlha tsa nnete, tse sa tswakwang ka leshano.

[30]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B:****30**

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO E KGUTSHWANE - SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE [MATSHWAO A 20]

Makgetha a ho leknyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO -Nehelano le mehopolo; -Tlhophiso ya mehopolo; -Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo.	10 - 12 - Nehelano e babatsehang e supang bokgoni bo ikgethang; - Mehopolo e matla, e butswitseng; - Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema; - Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; - Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlahositsweng ka tsela e supang bokgoni mme di tshheheta sehlooho; - Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa.	8 - 9 - Nehelano e ntle haholo, e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema; - Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; - Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlahositsweng ka tsela e supang bokgoni mme di tshheheta sehlooho; - Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa.	6 - 7 - Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; - Mosebetsi ha o a tsepama ka ho phethahala – ho na le ho kgera ho itseng; - Mehopolo le dikahare di na le momahano e mahareng; - Ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho; - Sebopeho ke se loketseng ka kakaretso empa se nang le diphoso.	4 - 5 - Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema; - Mosebetsi o na le tsepamo e itseng empa o a kgera; - Ha se ka dinako tsohle mehopolo le dikahare di momahaneng. sehlooho se tshhehetswa ke dintlha tse mmalwa; - Sebopeho se fofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo; -Kgaello e matla ya tse itseng tsa bohlokwa.	0 – 3 - Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo; - Mehopolo le dikahare ha di na momahano; - Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho; - Ha ho boiteko ba ho sebedisa melao ya sebopeho.
MATSHWAO A: 12 PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO -Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswe, matshwao a ho bala le mopeleto.	7 - 8 - Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka ho fetisisa ka tsela e babatsehang; - Tshebediso ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle; - Mosebetsi ha o na diphoso.	5 - 6 - Sehalo, rejistara, setaele, le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka tsela e bontshang bokgoni bo boholo; - Tshebediso ya puo e nepahetse ka kakaretso ebile e bopehile hantle; - Tshebediso ya tlotlontswe e ntle haholo; - Mosebetsi boholo ha o na diphoso.	4 - Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka tsela e mahareng; - Mosebetsi o na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo; - Tshebediso ya tlotlontswe ke e lekaneng; - Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo.	3 - Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hanyane; - Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata; - Tlotlontswe e haellang; - Moelelo o nyotobetse.	0 - 2 - Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; - Mosebetsi o tletse diphoso mme o dubakane; - Tlotlontswe ha e dumellane le sepheo; - Moelelo o nyotobetse haholo.
MATSHWAO A: 8	17 - 20	13 - 5	10 - 11	7 - 8	0 - 5

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo/Sebopeho (60%) Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (40%)	12 8	DMS = PST =
Matshwao ohle	20	

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3****3.1 KARETE YA MEMO**

Sebopeho:

- Karete ha e na sebaka se sekaalo sa ho ngolla;
- Letsatsi, nako le sebaka di lokela ho totobatswa;
- Mongolo o sebediswe ka tsela e kgabisang karete; jwalo ka ho sebedisa mongolo o tshekaletseng; dipolelo tse kgutshwanyane le tse telele; motswako wa mongolo o moholo le o monyenyanane; sebaka moo mongolo o behwang teng, j.j.;
- Jwalo ka ditemeng tse ding tse kgabiswang, le kareteeng ya memo ho sebediswa mekgabo ya botaki le bonono.

Dikahare:

- Ho hlahiswe ditaba tse loketseng ka bokgutshwane;
- Dikahare di hlakise sepheo sa memo, e leng ho memela titjhere e seng e tlohetse mosebetsi moketeng.
- Ya ngolang a ka sebedisa puo e batlang e arohile dikoto; dipolelwana le dipolelo tse sa fellang hantle empa molaetsa o utlwahala;
- Sehlo se laolwa ke mofuta wa karete (ya memo, ya matshediso, ya kamohelo ya memo, ya ho se amohele memo);

[20]**3.2 MOLAETSA WA WHATSAPP**

Sebopeho:

- Lebitso kapa nomoro ya moamohedi wa molaetsa, le hlaha hodimodimo molaetseng oo.
- Letsatsi leo molaetsa o romelwang ka lona.
- Sebaka sa ho ngola molaetsa.
- Letshwao la ho hokela setshwantsho/senepe/tokomane eo o e romellang le molaetsa oo.
- Letshwao le tobetswang ha ho romelwa molaetsa.

Dikahare:

- Sepheo sa molaetsa se hlake.
- Ho be le selelekela sa tumedisano e kgutshwanyane.
- Puo e ka ba ya semmuso kapa eo e seng ya semmuso ho ya dikamano tsa mongodi le
- Moamohedi Lekgathe le laolwa ke maemo a ditaba.
- Molaetsa o hlake, o tobe thuso eo moithuti a fanang ka yona.
- Dialfabeto, dinomoro, dikgutsufatso tsa mantswe di se sebediswe feela ha molaetsa e se wa semmuso.
- Phethelo e hlake.

[20]

3.3 DITSHUPISO

Dikahare le sebopelo:

- Ditshupiso di lokela ho ngolwa di le ho sekaotaelo temekisong ya tumelo.
- Tatellano e nepahetseng ke ya bohlokwa.
- A bue ka mabitso a dibaka tsohle tse tla fetwa.
- Moo a tla thinya, a hlalose hore a thinyetse ka letsohong lefe.
- Moo a tla palama se itseng kapa a kenang ka hara sona, a se bolele.
- A lekanye bolelele ba tsela (ka mora dimitara tse ... kapa kilometara e le nngwe, o tla bona ...), jj.
- Puo e hlakileng e bile e otlolohile le sehalo se tsamaellanang le mofuta ona wa tema di lokelwa ho sebediswa. **[20]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100